

DZIEDZICTWO PIJARÓW

WAŻNE MOMENTY HISTORII ZAKONU W POLSCE

Szkoła pijarska to duma Bażantowa. Słynie ze świętych wyników i doskonałego wychowania. Swój sukces w nauczaniu dzieci i młodzieży pijarzy opierają na wielowiekowych tradycjach. Warto poznać kilka ważnych wydarzeń dotyczących historii zakonu

Tekst: **Łukasz Respondek**

WYBITNI WYCHOWANKOWIE

Wychowankami pijarskimi byli m.in.: marszałek Sejmu Stanisław Małachowski, Ignacy Potocki, dowódca powstania Tadeusz Kościuszko, twórca polskiej historiografii Joachim Lelewel, Bronisław Trentowski – wybitny filozof, Stanisław Moniuszko – twórca opery narodowej, Wojciech Bogusławski – twórca narodowej sceny, Franciszek Zabłocki – pisarz sceniczny, Alojzy Feliński – autor hymnu „Boże coś Polskę” oraz dramatu „Barbara Radziwiłłówna”. Szkołę pijarską ukończył ojciec polskiej chirurgii Rafał Czerwiakowski, poeta-powstaniec Seweryn Goszczyński, geolog i geograf Ignacy Domeyko oraz poeta Kajetan Koźmian.

1642 – 1739

1740 – 1789

1790 – 1918

1919 – 1989

NA PODATNYM GRUNCIE

Pijarów do Polski sprowadził król Władysław IV. Pierwsze domy zakonne powstały w Podolińcu, Warszawie, Rzeszowie i Krakowie. Ze względu na ogromne zapotrzebowanie społeczeństwa Rzeczypospolitej Obojga Narodów na szkołę bezpłatną i dostępną dla wszystkich, liczba kolegów szybko wzrastała, sięgając kilkudziesięciu. Myśl założyciela zakonu, Józefa Kalasancjusza – „wychowanie w duchu pobożności i wykształcenie dla zapewnienia samodzielnego utrzymania”, na polskiej ziemi znalazła podatny grunt. Szkoła pijarska nadal jednak oparta była na filantropii i powołaniu zakonnym.

OD SZKOŁY DO KONSTYTUCJI

Zastąpienie filantropii prawem wymagało szeregu zmian społeczno-politycznych, a zwłaszcza reorganizacji szkolnictwa i prawodawstwa polskiego. Rozumiał to doskonale ksiądz Stanisław Konarski, pijar i następca Kalasancjusza. Rozpoczął od wydania zbioru praw Volumina Legum i założenia Collegium Nobilium, elitarnej szkoły dla synów magnackich. Za tym poszła – podjęta w podobnym duchu – reforma całego szkolnictwa pijarskiego i w konsekwencji stworzenie podstaw do powstania Komisji Edukacji Narodowej, pierwszego w świecie ministerstwa szkolnictwa. Szkoły pijarskie zaowocowały wydaniem ponad stu postów Sejmu Wielkiego, twórców Konstytucji 3 Maja.

POCZĄTKI KULTU MATKI BOSKIEJ

Rozpowszechnianie w Polsce kultu Matki Bożej rozpoczęło się od sprowadzenia do kraju przez pierwszego rektora pijarów księdza Jacka Orsellego obrazu Matki Boskiej Łaskawej z Faenzy we Włoszech. Pijarom zawdzięcza się także wprowadzenie w Polsce publicznego kultu Serca Bożego i zakładanie Sodalicji Matki Bożej Łaskawej i Bractwa Najświętszego Serca Pana Jezusa. Pracę pijarów przerwały rozbiory. Szkoły zostały zamknięte po powstaniu listopadowym, zaś domy zakonne zlikwidowano po powstaniu styczniowym. Wielu pijarów zesłano na Sybir.

TRUDNY OKRES POWOJENNY

Odnowa działalności szkół pijarskich nastąpiła dzięki staraniom sybiraka, księdza Adama Słotwińskiego, powstańca Jacka Chromeckiego i Hiszpana Jana Borella. Okres rozbudowy przerwała II wojna światowa. Po jej zakończeniu poza granicami Polski znalazły się szkoły w Lidzie, Lubieszowie i Szczuczynie Litewskim. Niezależnie od utrudnień stwarzanych przez władze komunistyczne, polscy pijarzy prowadzili w okresie powojennym Prywatne Liceum Ogólnokształcące w Krakowie wraz z internatem, kierowali pracą duszpasterską w kilkunastu parafiach na terenie Polski i za granicą, prowadzili działalność publicystyczno-naukową i kaznodziejsko-rekolekcyjną.